14/03/2021

Η θηλιά του Ευαγόρα Παλληκαρίδη που φωνάζει για πάντα παρών

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Του Νικόλαου Ζαΐμη

Ο Ευαγόρας Παλληκαρίδης υπήρξε ένας από τους μικρότερους σε ηλικία μάρτυρες του Κυπριακού Αγώνα για την αποτίναξη του αγγλικού ζυγού και την Ένωση της Μεγαλονήσου με την Ελλάδα.

Χαρισματική φυσιογνωμία η οποία ενσαρκώνει τα γνωρίσματα μιας ολάκερης φυλής, ο Παλληκαρίδης, στο σύντομο βίου του δεν πτοήθηκε από το δίλημμα υποδούλωση ή ελευθερία. Επέλεξε συνειδητά το δεύτερο. Γνωρίζοντας πως ο δρόμος ήταν ανηφορικός.

Μια μέρα σαν σήμερα, στις 14 Μαρτίου 1957, η θηλιά του μαρτυρίου του θα αποτελέσει τομή στην ιστορία καθώς, μέσα από αυτή, θα βρει τα σκαλοπάτια που οδηγούν στη λευτεριά γενόμενος παράλληλα σύμβολο αντίστασης και έμπνευσης για κάθε νέο, φωνάζοντας κάθε φορά παρών σε όσους τον λησμονούν.

Ο ΧΑΡΝΤΙΓΚ ΕΦΑΡΜΟΖΕΙ ΜΕ ΝΕΑΣ ΑΓΧΟΝΑΣ ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΙΝ ΤΗΣ Ο.Η.Ε

ΕΞΕΤΕΛΕΣΘΗ ΤΗΝ ΝΥΚΤΑ Ο ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΔΗΣ

Μὲ τὸν ἐσταυρωμένον ἀνὰ χεῖρας

«ΕΥΧΟΜΑΙ ΤΟ ΑΙΜΑ ΜΟΥ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΠΟΥ ΧΥΝΕΤΑΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΝΩΣΙΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ»

Ἀπέβησαν ἄκαρποι αἱ ἀγωνιώδεις προσπάθειαι διὰ τὴν διάσωσίν του

ΘΡΑΣΥΤΑΤΟΣ Ο ΜΠΟΥ-Ν
ΒΕΒΑΙΟΝ ΟΤΙ ΕΛΗΞΑ
ΤΑ ΕΚΤΑΚΤΑ ΑΓΓΛΙΚ
ΜΕΤΡΑ ΕΙΣ ΚΥΠΡΟ

Ο χαρισματικός μαθητής

Γεννήθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 1938 στην Τσάδα της επαρχίας Πάφου. Ο πατέρας του καταγόταν από το χωριό Λάρνακας της Λαπήθου, της επαρχίας Κερύνειας. Ήταν το τέταρτο παιδί στην οικογένεια από τα συνολικά πέντε. Φοίτησε στο δημοτικό σχολείο του χωριού του και αποφοίτησε από το δημοτικό σχολείο του Κτήματος (1944-1950). Από την παιδική του ηλικία έδειξε τα χαρακτηριστικά που θα τον συνόδευαν σε όλη τη σύντομη ζωή του: δυναμισμό, ηγετικές ικανότητες, δημιουργικότητα, φιλοπατρία, λογοτεχνική φλέβα. Ήταν λιγόλογος, φιλομαθής, στοχαστικός, μεγαλόψυχος. Φοίτησε στο Ελληνικό Γυμνάσιο Πάφου από το 1950 μέχρι το 1955 και ως τελειόφοιτος το πρώτο τρίμηνο του 1955-1956.

Η αντιστασιακή του δράση

Την 1η Ιουνίου 1953, παραμονή της στέψης της νέας βασίλισσας της Αγγλίας, σε ηλικία 15 χρόνων, πρωτοστάτησε στις μαχητικές αντιβρετανικές εκδηλώσεις. Κατέβασε την αγγλική σημαία από τον ιστό του σταδίου και έδωσε το έναυσμα για την πρώτη, μετά την εξέγερση του 1931, δυναμική αναμέτρηση των Ελλήνων της Κύπρου με τους Βρετανούς. Ήταν η πρώτη επαναστατική του πράξη, που σημάδεψε την περαιτέρω αγωνιστική του πορεία. Τον Απρίλιο του 1955 εντάχθηκε στις τάξεις της ΕΟΚΑ και πρωταγωνίστησε στις διαδηλώσεις, στη διανομή προκηρύξεων, στην αναγραφή συνθημάτων και στις ανατινάξεις βρετανικών στόχων.

Στις 17 Νοεμβρίου 1955, κατά τη διάρκεια μαθητικής διαδήλωσης, επιτέθηκε σε δύο Άγγλους στρατιώτες που κακοποιούσαν συμμαθητή του και τον ελευθέρωσε. Αργότερα συνελήφθη, κατηγορήθηκε και ορίσθηκε να δικαστεί στις 6 Δεκεμβρίου 1955. Βέβαιος ότι θα καταδικαζόταν σε φυλάκιση ή θα οδηγείτο σε στρατόπεδο

συγκέντρωσης, διέφυγε στα βουνά την παραμονή της δίκης του και εντάχθηκε στις πρώτες ανταρτικές ομάδες της Πάφου. Στις 16 Δεκεμβρίου επικηρύχθηκε από τους Άγγλους.

Τα σκαλοπάτια της Λευτεριάς

Παράλληλα με την αγωνιστική του δράση συνέχισε την ποιητική του δημιουργία την οποία είχε αρχίσει από τα πρώτα μαθητικά του χρόνια. Η αγάπη και το πάθος για την ελευθερία της σκλαβωμένης πατρίδας του Βογόρη, έτσι τον αποκαλούσαν οι φίλοι του, είναι έκδηλη σε όλα τα ποιήματα του. Εκεί ενσαρκώνει το αδούλωτο φρόνημα της Ελληνικής φυλής. Μοναδική του αναζήτηση, η ελευθερία. Ο ίδιος αποτυπώνει σε σημείωμά του προς τους συμμαθητές του την αγωνία και τον πόθο του. Γράφει:

Παλιοί συμμαθηταί,

Αυτή την ώρα κάποιος λείπει ανάμεσά σας, κάποιος που φεύγει αναζητώντας λίγο ελεύθερο αέρα, κάποιος που μπορεί να μη τον ξαναδείτε παρά μόνο νεκρό. Μην κλάψετε στον τάφο του, δεν κάνει να τον κλαίτε. Λίγα λουλούδια του Μαγιού σκορπάτε του στον τάφο. Του φτάνει αυτό ΜΟΝΑΧΑ.

Θα πάρω μιαν ανηφοριά θα πάρω μονοπάτια

να βρω τα σκαλοπάτια που παν στη Λευτεριά.

Θ΄ αφήσω αδέλφια συγγενείς, τη μάνα, τον πατέρα

μεσ΄ τα λαγκάδια πέρα και στις βουνοπλαγιές.

Ψάχνοντας για τη Λευτεριά θα ΄χω παρέα μόνη

κατάλευκο το χιόνι, βουνά και ρεματιές.

Τώρα κι αν είναι χειμωνιά, θα ΄ρθει το καλοκαίρι

Τη Λευτεριά να φέρει σε πόλεις και χωριά.

Θα πάρω μιαν ανηφοριά θα πάρω μονοπάτια

να βρω τα σκαλοπάτια που παν στη Λευτεριά.

Τα σκαλοπάτια θ΄ ανεβώ, θα μπω σ΄ ενα παλάτι,

το ξέρω θαν απάτη, δεν θαν αληθινό.

Μεσ΄ το παλάτι θα γυρνώ ώσπου να βρω τον θρόνο,

βασίλισσα μια μόνο να κάθεται σ΄ αυτό.

Κόρη πανώρια θα της πω, άνοιξε τα φτερά σου

και πάρε με κοντά σου, μονάχα αυτό ζητώ.

Γειά σας παλιοί συμμαθηταί. Τα τελευταία λόγια τα γράφω σήμερα για σας. Κι όποιος θελήσει για να βρει ένα χαμένο αδελφό, ένα παλιό του φίλο, ας πάρει μιαν ανηφοριά ας πάρει μονοπάτια να βρει τα σκαλοπάτια που παν στη Λευτεριά. Με την ελευθερία μαζί, μπορεί να βρει και μένα. Αν ζω, θα μ΄ βρει εκεί.

«Πολεμώ για την πατρίδα μου»

Το βράδυ της 18ης Δεκεμβρίου 1956, κατά τη διάρκεια μετακίνησης οπλισμού και άλλων εφοδίων από ένα κρησφύγετο σε άλλο έπεσε σε ενέδρα αγγλικής στρατιωτικής περιπόλου. Την ώρα της σύλληψής του δήλωσε στους Άγγλους: «Είμαι ο Ευαγόρας Παλληκαρίδης και πολεμώ για την πατρίδα μου». Κατά τη διάρκεια της κράτησης του στη Λίμνη, στη βόρεια ακτή της Πάφου, και στο Κτήμα, υπέστη σκληρά βασανιστήρια. ’Όταν έπειτα από δέκα μέρες επιτράπηκε στους δικούς του να τον επισκεφτούν, έφερε εμφανή τα σημάδια της κακοποίησης και των άθλιων συνθηκών κράτησης του. Μεταξύ άλλων, είχε επηρεαστεί σοβαρά η όραση του.

Εις θάνατον για την Ελληνικότητα της Κύπρου

Στις 5 Ιανουαρίου 1957 ο ήρωας κατηγορήθηκε για κατοχή και μεταφορά όπλου και 88 σφαιρών και στις 12 Ιανουαρίου μεταφέρθηκε στις Κεντρικές Φυλακές της Λευκωσίας. Η δικαστική ανάκριση έγινε στις 14 Φεβρουαρίου και η υπόθεση του παραπέμφθηκε στο «Ειδικό Δικαστήριο» για τις 25 Φεβρουαρίου. Η δίκη υπήρξε συνοπτική. Ο Παλληκαρίδης παραδέχθηκε ευθαρσώς το κατηγορητήριο και δήλωσε: «Γνωρίζω ότι το δικαστήριον θα μου επιβάλη την ποινήν του θανάτου. Εκείνο το οποίο θέλω να πω είναι τούτο: Ότι έκαμα το έκαμα ως Έλλην Κύπριος, ο οποίος ζητεί την ελευθερία του. Τίποτε άλλο». Με τη δήλωση του αυτή δεν άφησε στους συνηγόρους του περιθώρια υπεράσπισης. Ο δικαστής, ανακοινώνοντας την απόφαση του, είπε: «Ο νόμος προνοεί μόνον μίαν ποινήν: την ποινήν του θανάτου. Σε καταδικάζω εις θάνατον».

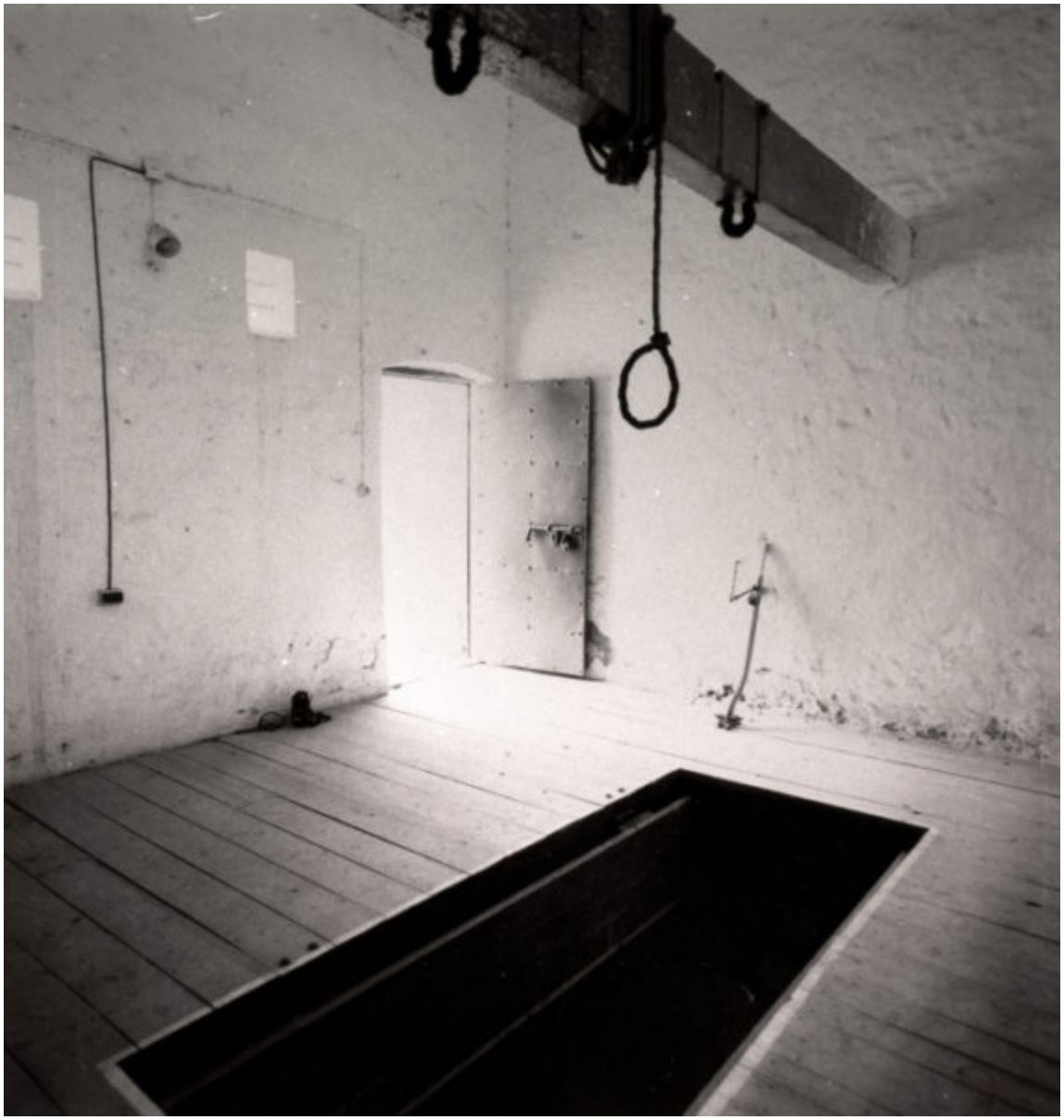

«Είναι καλό πράγμα να πεθαίνει κανείς για την Ελλάδα»

Τις δεκαέξι μέρες που μεσολάβησαν μέχρι τον απαγχονισμό του, εντυπωσίασε τους πάντες για την εγκαρτέρησή του, την αταλάντευτη πίστη του στο σκοπό για τον οποίο θα έδινε τη ζωή του, για την ηθική ενίσχυση που πρόσφερε στους δικούς του και τους συγκροτούμενους του, με τη δήλωση του: «όταν πεθάνω, θα πάω στον Θεό και θα τον παρακαλέσω να είμαι ο τελευταίος που απαγχονίζεται».

Λίγες ώρες πριν τον απαγχονισμό του, ο Ευαγόρας, γράφει σ’ ένα κομμάτι χαρτί: *« Θ΄ ακολουθήσω με θάρρος τη μοίρα μου. Ίσως αυτό να ναι το τελευταίο μου γράμμα. Μα πάλι δεν πειράζει. Δεν λυπάμαι για τίποτα. Ας χάσω το κάθε τι. Μια φορά κανείς πεθαίνει. Θα βαδίσω χαρούμενος στην τελευταία μου κατοικία. Τι σήμερα τι αύριο; Όλοι πεθαίνουν μια μέρα.* ***Είναι καλό πράγμα να πεθαίνει κανείς για την Ελλάδα. Ώρα 7:30. Η πιο όμορφη μέρα της ζωής μου. Η πιο όμορφη ώρα. Μη ρωτάτε γιατί****».*

Τα μεσάνυχτα, αφού πρώτα εξομολογήθηκε και κοινώνησε των Αχράντων Μυστηρίων, κάλεσαν τη μητέρα του να τον αντικρίσει για τελευταία φορά. Το γενναίο παλικάρι δεν λύγισε ούτε εκείνη τη στιγμή. Αντί για θρήνο ο Ευαγόρας παρηγορούσε τη μητέρα του λέγοντας: «Μη θρηνείς μάνα, πεθαίνω για την Ελλάδα». Με την υπερήφανη πορεία του οδηγήθηκε προς την αγχόνη στις 14 Μαρτίου 1957. Ήταν μόλις 19 ετών.

Ένα ποίημα για τον Ευαγόρα Παλληκαρίδη

Εξήντα τέσσερα χρόνια μετά ο Ευαγόρας Παλληκαρίδης παραμένει σύμβολο των δικαίων της Κύπρου. Δικαίων που ακόμα δεν έχουν βρει τη λύτρωσή τους. Ωστόσο, ο Παλληκαρίδης με την ηρωική του στάση και θυσία του διδάσκει πως ο δρόμος προς την ελευθερία μπορεί να είναι ανηφορικός, αλλά όταν τον υπερασπίζεσαι τότε και ο θάνατος είναι γλυκύς.

Θα κλείσουμε τη σύντομη αυτή αναφορά στο πρόσωπό του με τους στίχους από το ποίημα του δασκάλου Γιώργου Γκοτζιά, **«Η Βόρειος Ήπειρος για τον Ευαγόρα Παλληκαρίδη»,** εμπνευσμένο και γραμμένο για τον ήρωα της Κύπρου το οποίο δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά το Πρακτορείο Εκκλησιαστικών Ειδήσεων ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ το 2019:

Τότες εκεί δεν έζησα,

δεν ήμουνα κοντά σου,

την Κύπρο μας την έμαθα,

μέσα από τη θηλιά σου.

Δεν ήμουν ‘γω ο ήρωας,

μήτε κι ο παιδεμένος.

Ήσουν εσύ ο μπροστάρης μας,

ο πάνταντριωμένος.

Παλληκάριδη μ’ όνομα,

μ’ ανόθευτη αξία.

Αγίων φάρος φωτεινός,

τομή στην ιστορία.

Βάστα ψηλά το φρόνιμα,

την Ήπειρο, την Κύπρο,

τη Θράκη το Ιόνιο,

τη γη του Αλεξάνδρου.

Είμαστε λίγοι οι πολλοί,

το δάκρυ έχει στεγνώσει.

Μα το βαρύ ανάστημα,

στο χώμα ‘χει στεριώσει.

Κανένας δε μου έμαθε

πως λέγεται η πατρίδα.

Που σκλάβα χαλκωδένεται,

που στα βαθιά τη θάβουν.

Μόν’ ξέρω πως σαν ακουστεί,

στ’ αυτιά μας τ’ όνομά σου.

Γίνεται η σπίθα πυρκαγιά,

λιμάνι η χαρά σου.

ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ
ΘΑΝΑΤΟΣ ΔΕΝ ΛΟΓΙΚΤΑΙ
ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΑΥΞΕΝΤΙΟΥ
ΕΠΕΣΕΝ ΤΗΝ 3-3-57
ΕΤΩΝ 20
ΕΥΑΓΟΡΑΣ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΔΗΣ
ΑΠΗΓΧΟΝΙΣΘΗ ΤΗΝ 14-3-57
ΕΤΩΝ 18